

Knihovna města Plzně 1876 – 2016

(Dvanáct pohledů do minulosti a současnosti)

Pohled první: Založení knihovny

Již v roce 1874 přijalo obecní zastupitelství města Plzně usnesení o zřízení obecní knihovny, tento záměr však nebyl realizován.

K založení knihovny došlo z podnětu prof. Cimrhanzla, některých profesorů českého reálného gymnázia a jiných veřejných činitelů až o dva roky později.

Dne 25. ledna 1876 se usneslo zastupitelstvo na tom, aby byla zřízena veřejná obecní knihovna.

Pro její založení bylo jmenováno kuratorium, které 26. srpna 1876 předložilo městské radě král. města Plzně ke schválení Provolání k obecenstvu, Listinu zřizovací a Řád knihovní nové městské knihovny.

Provolání k obecenstvu bylo zveřejněno v Plzeňských listech v neděli 3. září 1876 v tomto znění:

*„Usnešením obecního zastupitelstva král. města Plzně zřizuje se
obecní knihovna*

*což se tímto uvádí u všeobecnou známost. Nížepsané kuratorium jsouc
přesvědčeno, že každý intelligentní občan zařízení obecní knihovny –
ústavu tak velice důležitého – s radostí uvítá, dovoluje sobě vyzývati
ctěné spolky a korporace, jakož i každého uvědomělého občana, aby
darováním kněh českých, německých i jinojazyčných nebo peněz přispěli
k rychlejšímu vzrůstu tohoto blahodárného a vzdělávacího ústavu.*

*Příspěvky přijímá jmenem kuratoria p. ředitel aneb knihovník
v místnostech obec. vyšš. reálného gymnasia.“*

Kuratorium pro zřízení obecní knihovny

Knihovna tak zahájila činnost jako Obecní knihovna na sklonku roku 1876.

Pro její potřeby byla v budově reálného gymnázia umístěna skříň, do které se ukládaly knihy. Prvním knihovníkem a správcem byl prof. Cimrhanzl, který ji vedl 25 let. Dozor nad její činností vykonávala městská rada, správu knihovny zajišťovalo kuratorium.

Řád knihovny v roce 1876 obsahoval pouze 8 bodů:

- 1. Právo používati obecní knihovny Plzeňské přináleží každému, kdo v Plzni stále bydlí.*
- 2. Kdo tohoto práva užití chce, zaplatí v policejním úřadě nejméně na čtvrt léta napřed 20 kr. r. č., načež obdrží lístek knihovny. Do lístku tohoto zapíše se kniha vypůjčená a lístek ponechá se knihovníkovi.*
- 3. Jakožto záruku uloží každý, kdo sobě knihu vypučí, u knihovníka částku peněžitou, která se nejméně rovná musí ceně knihy vypůjčené. Knihovník vydá mu na to potvrzení. Kdyby knihu vypůjčovatel neodevzdal, zakoupí knihovník za uloženou částku jinou a vrátí po případě přebytek. Záruka zůstane ležeti dokud se knihy odebírají; kdyby však některá dražocennější se žádala, dlužno záruku přiměřeně zvýšiti.*
- 4. Pravidlem smí každý ponechati u sebe vypůjčenou knihu na nejvýš 4 týdny. Kdoby knihu déle pozdržeti chtěl, musí zvlášť kuratorium o to požádati. Kuratorium může lhůtu prodloužiti – nehlásil-li se mezi tím žádný jiný o tutéž knihu, na čtyry týdny; hlásil-li se však někdo o tutéž knihu na dva týdny; a jestli se více osob o tutéž knihu hlásilo, pouze na týden.*
- 5. Knihy se vydávají každou neděli od 10. do 12. hodiny.*
- 6. Každý jest povinnen zacházeti s vypůjčenou knihou šetrně a ručí za každé poškození knihy svou zárukou. Knihovník má se při vrácení knih přesvědčiti, jsou-li v náležitém stavu.*
- 7. Knihovník zaneše každou knihu řádně do katalogu. Zároveň vede knihu, do které zaznamenává jednotlivé čtenáře, jich záruku a vypůjčené knihy dle čísla lístku knihovního.*
- 8. Knihy památní a jiné jež mají zvláštní cenu starožitnosti atd. nepůjčují se, a lze do nich nahlédnouti jen v přítomnosti knihovníka a nebo se zvláštním svolením kuratoria.*